

inleiding

Dit is de tweede zondag van drie op een rij met een lang evangelie uit Johannes.

Steeds lezen we bijna een heel hoofdstuk. Elke zondag belicht een andere kant van Pasen. Vorige week ging het over water – ook het water waarmee we gedoopt zijn en in het voetspoor gezet van Jezus. In de paasnacht wordt het water opnieuw gewijd.

Vandaag gaat over het licht en over zien – denk aan de paaskaars; we horen over de genezing van een man die vanaf zijn geboorte blind was. We horen dat God met andere ogen kijkt dan mensen. Daardoor ziet God waar het op aankomt en kan Hij licht zijn en uitzicht geven in benauwenis.

Het thema van deze zondag is dan ook: licht in het duister.

De derde keer, de volgende zondag en de vijfde van de Veertigdagentijd gaat het over het nieuwe leven met de opwekking van Lazarus die verwijst naar de verrijzenis.

Water, licht en leven, drie aspecten van Pasen; ze willen ons aan het denken zetten, over de betekenis van Jezus, over hoe wij zijn boodschap een plaats geven in ons eigen leven.

overweging

We gaan eerst terug naar de eerste lezing. De profeet Samuël heeft de opdracht gekregen naar een nieuwe koning uit te zien. God heeft het helemaal gehad met Saul; zijn koningschap is Hem tegen gevallen omdat Saul niet van ganser harte God wil dienen. Hij laat zich te veel leiden door allerlei praktische bezwaren en politieke motieven.

Samuël staat niet te trappelen om die opdracht om een nieuwe koning te zoeken uit te voeren. Als Saul er lucht van krijgt, wat zal zijn lot dan zijn? Daarom organiseert hij een feest, een offerfeest nog wel waarbij Isaï en zijn zonen zijn uitgenodigd. In de drukte van het feest, als men niet meer zo goed oplet omdat de alcohol al rijkelijk gevloeid heeft, denkt Samuel dat hij zijn opdracht wel kan vervullen.

Samuël raakt onder de indruk van een van de zonen van Isaï, Eliab. Een stevige goedgebouwde man.

Samuëls keuze is al gemaakt. Maar God blijkt anders te kijken. Hij heeft zijn oog laten vallen op de minst waarschijnlijke kandidaat: de jongste die buiten is en de schapen en geiten hoedt. Hij heet David.

De keuze is gevallen op David want God kijkt niet op de eerste plaats naar het uiterlijk maar naar het hart. Hij let op heel de mens. Dat David knap van uiterlijk is (hij had mooie ogen – staat er) en dat hij een goede uitstraling heeft is mooi meegenomen voor een koningskandidaat. En zo zal het ook gebeuren. Saul zal sneuvelen in de strijd met de Filistijnen en David zal hem opvolgen.

Dat kijken met de ogen van het hart is de verbinding naar het evangelie. Daar geneest Jezus een man die al vanaf zijn geboorte blind was.

Op de eerste plaats ziet Jezus hem zitten als Hij die man ontmoet. Jezus maakt van zand en zijn speeksel een soort zalf en smeert die op de ogen van de blinde. Die moet ook in actie komen: hij moet zich gaan wassen in de vijver van Siloam.

Genezing van Godswege vindt een mens niet zomaar; we moeten met de genade meewerken, leerden we vroeger al.

De naam van de vijver wordt in het evangelie dan ook toegelicht: de naam Siloam betekent gezondene. Maar...wie is er nu gezonden? De blinde naar deze vijver? Of moet hij naderhand juist getuige worden van Gods genezende kracht die in Jezus naar voren is gekomen? Of is het juist Jezus die namens God gezonden is om deze blinde man te genezen en zo Gods kracht aan het licht te laten komen? Of kan het niet allebei? God ziet immers anders dan mensen; juist naar het hart.

Dat deze man ook een getuige wordt van de betekenis van Jezus, van hoe hij Jezus is gaan zien, leren we ook als we de verschillende manieren na elkaar zetten waarop hij tot of over Jezus spreekt. Eerst is het 'iemand die Jezus heet' dan een profeet, dan een meester of leraar, vervolgens noemt die blinde man Jezus 'iemand die van God komt', de Mensenzoon en tenslotte 'de Heer die we moeten aanbidden.' Deze man groeit in zijn kijk op Jezus en daarmee in zijn geloven. Hij wordt een getuige voor allen die het evangelie horen of lezen: zijn zicht op Jezus als de Mensenzoon of Messias groeit doordat hij steeds beter is gaan zien wie Jezus is en wat Hij voor hem betekend heeft.

Dat een bijzondere profeet een bijzonder teken als een genezing doet om zijn woorden te onderstrepen was al bekend uit het Oude Testament. Dat doet Jezus ook. Maar Hij verwijst heel uitdrukkelijk naar de Naam van God die luidt: Ik zal er zijn voor jou, voor jullie. Ik ben het licht voor de wereld. Hij zal er voor ons zijn als licht in het duister, als uitzicht uit benauwenis. Zo geeft Jezus handen en voeten aan Gods zorg voor zijn mensen, zo geneest Hij die man die al vanaf zijn geboorte blind was.

Daarmee doorbreekt Jezus ook het toen hardnekkige geloof dat tegenslag in het leven altijd een straf van God zou zijn voor dingen die niet goed waren gegaan. Dat was een wijdverbreide opvatting: God straft het kwade – dacht men – met ziekte of andere ellende. Ook de apostelen dachten zo: 'hebben zijn ouders iets verkeerd gedaan of deze man zelf, dat hij blind is?' vragen ze aan Jezus.

Dat vanzelfsprekende denken keert Jezus helemaal om. Aansluitend bij zijn zending als licht voor de wereld laat Jezus zien dat God een God is die voluit leven wil voor zijn mensen, een God van bevrijding en uitzicht uit wat neerdrukt. Wie Hem volgt loopt nooit meer in het duister maar heeft licht dat leven geeft.

Daar sluit de antwoordpsalm bij aan die we gebeden hebben over God als een herder.

Het is een van de meest geliefde psalmen. 'Ik vrees geen kwaad want Gij zijt bij me.'

Dit lied is geschreven vanuit het oogmerk van één persoon. Gij zijt *mijn* herder, Gij zijt *mijn* gastheer.

De bidder van deze psalm verkeert in een hulpeloze situatie. Maar deze bidder heeft er ook weet van dat God hem of haar nooit in de steek zal laten. Er spreekt een fundamenteel godsvertrouwen uit. God is zorgzaam aanwezig voor de man of vrouw die deze psalm bidt. En die relatie tussen de bidder en God is niet die van een Heer en zijn dienaar of dienares maar lijkt op de zorgzame aanwezigheid van een herder voor zijn kudde. 'Ik ben niet bang, ook al is er gevaar, ook al is het donker om mij heen. Want U bent bij me, Eeuwige.'

Bij de bewegingen die we in de lezingen van deze zondag zien gaat het over uitzicht in de benauwenis, over licht in het duister. Het is een contrastervaring die niet alleen die man die blindgeboren was meemaakt maar die ons allen mag inspireren.

De beweging die de man uit het evangelie meemaakt is daarvan een helder voorbeeld. Die beweging is mooi verwoord in een lied van Huub Oosterhuis dat we regelmatig zingen (GvL 421)

*De Heer heeft mij gezien en onverwacht
ben ik opnieuw geboren en getogen.
Hij heeft mijn licht ontstoken in de nacht,
gaf mij een levend hart en nieuwe ogen.
Zo komt Hij steeds met stille overmacht
en zo neemt Hij voor lief mijn onvermogen.*

Jos Deckers, em. Pastoraal werker